

PROJEKT TERVEZŐ LAP

Átmenetek kezelése

Óvoda-iskola átmenet

Alsó és felső tagozat átmenet

Általános iskola-középiskola átmenet

2. A projekt átfogó célja:

A pedagógiai programokban a fejlesztés célkitűzései, funkciói és eljárásai a személyiségfejlesztés, a szocializáció és közösségfejlesztés, valamint a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségekkel összefüggő speciális pedagógiai tevékenységek, fejlesztési stratégiák területén fogalmazódnak meg. Megállapíthatjuk, hogy az iskola – a problémákat előre látva – olyan pedagógiai elvek megfogalmazásával is szabályozni próbálja a tanítók nevelői munkáját, amelyek kifejezetten az átmenet nehézségeinek csökkentésére, illetve megszüntetésére irányulnak. Az átmenet három szinten valósul meg: az óvoda-iskola, alsó- felső illetve az általános iskola- középiskola szintjén. Az iskolai nevelés kiemelt alapelve a gyermek centrikus, személyiségfejlesztő eljárásrendszer alkalmazása.

Mindhárom átmenet során a cél megegyezik: a gyerekek - kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű és roma gyerekek- zökkenőmentesen haladhassanak tanulmányaik során, kiegyensúlyozott, széles látókörű, érdeklődő és a világra nyitott fiatalokká váljanak.

Az alsó tagozatból a felső tagozatba való átmenet sokféle problémája közül különös figyelmet kell szentelni az írás, az olvasás, a számolás, az anyanyelvi ismeretek, valamint a gondolkodási készségek elsajátítására. Intézményünk kicsi, így a tanulók szinte napi kapcsolatban vannak az itt dolgozó alsós és felsős pedagógusokkal is. Alkalmazzuk azokat a módszereket, amely az alsó tagozaton már az önálló tanulást alapozzák meg, míg a felső tagozat elején a tanítói módszerekhez nyúlunk.

3. A projekt konkrét célkitűzései:

- Olyan tevékenységek alkalmazása, amelyek megkönnyítik a gyermekek, főleg a halmozottan hátrányos helyzetű és roma gyerekek iskolába lépését.
- Segítik a közösségbe való beilleszkedést.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése, a hiányosságok pótlása, felzárkóztatás az elmaradt területeken, a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodó módszerekkel, differenciált fejlesztés segítségével.
- Még hatékonyabb együttműködés az óvoda és az iskola pedagógusai között.
- Hatékonyabb együttműködés a gyermekek érdekében a szülőkkel.

4. Helyzetleírás

A zökkenőmentes iskolakezdés, de a későbbiekben szükségszerűvé váló váltások, áthajlások idején is döntően befolyásolja a sikerességet, hogy van-e kellő idő *az átállásra*, az alkalmazkodásra az új körülményekhez. Erre hivatott a tudatosan átgondolt, jól tervezett *átvezető időszak* beiktatása az óvodából iskolába átlépéskor, mielőtt megkezdődne az első évfolyam tantervi anyagának tantárgyi és tanórarendszerű feldolgozása. Ekkor derül ki a tanító számára, hogy csoportjában kinek milyen erősségei, gyengeségei, pótolnivalói vannak, s ezek a hiányok mekkorák – ki milyen jellegű és intenzitású fejlesztést igényel, mennyire terhelhető, illetve milyen haladási sebességet bír el.

Az átvezető időszak tervezett időtartamában jelentős eltérések vannak az iskolák gyakorlatában. A mi iskolánkban az átmenetet nem egy-két hétben, hónapban értelmezzük, hanem a gyermekek megfigyelése során nyert tapasztalatokra építve tervezzük, és nemcsak az átvezető időszakot, hanem

azt követően az egyéni fejlesztést is, az egész első évfolyamon (sőt igény szerint a további évfolyamokon is).

Amikor egyenetlenül fejlett személyiségstruktúrájú gyermekek kerülnek beiskolázásra, akiknél csupán egy-két funkció csekélyebb érintettsége fedezhető fel, illetve az eltérés olyan kicsi, hogy még nem feltételezhető a teljesítményzavarok, nagy a tanító felelőssége. Ha ugyanis nem jól választja meg a fejlesztés módszereit, vagy csak alkalmoszerű e tevékenysége, akkor nincs lehetőség a kompenzáló fejlesztésre, a lassabban érő, fejlődő gyermekek támogatására. Ilyenkor a kisdíák folyamatosan kudarcokat él át, teljesítményhátránya halmozódik. Ez pedig tanulási, majd pedig magatartási zavarokhoz vezet. Növeli a problémát – jelenleg gyakran megoldhatatlan helyzetet teremtve –, ha a tanulási és magatartási problémák különféle szubkultúrákból érkező tanulók esetében jelentkeznek (például: roma diákok;). Az iskola rendszerint tekintélyelvi alapon próbálja kezelni a problémát, ami inkább csak rontja a helyzetet, mert az előre megjósolható kudarc sértetté teszi a konfliktussorozat valamennyi szereplőjét.

Az egyénre szabott fejlesztéshez ezért a tanítók inkább szakember (logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus) segítségét kérik. Komoly támogatást jelenthetne gyermek és tanító számára egyaránt, ha az iskolákban több fejlesztő pedagógust és más, speciális felkészültségű fejlesztő szakembert foglalkoztatnának főállásban, akik egyéni fejlesztési terv alapján, teljes óraszámban végeznék speciális tevékenységüket.

Az alsó és felső tagozat átmenete esetén kiemelten figyelünk a három alapkompétencia fejlesztésére:

1. a rajzoló- és íráskészség fejlesztésére
2. az olvasáskészség fejlesztésére
3. az elemi számolási készség fejlesztésére.

Az általános iskolánk „küldetése”: tanulóink sokoldalú formálása és irányítása egy olyan jövő felé, mely sikeres, tartalmas életet tartogat számukra. Ebben a küldetésben minden kolléga részt vesz, de a legnagyobb felelősség mégis az osztályfőnököké. Ő tartja a kapcsolatot a szülőkkel, más tanárokkal, akik osztályában tanítanak, illetve a megfelelő középiskola felé irányítja tanítványait.

5. SWOT analízis

Erősségek

- Hatékony a munkakapcsolat az intézmény dolgozói közt: óvodapedagógusok, tanítók és tanárok közt
- Folyamatosan adjuk át egymásnak a tapasztalatainkat
- A szülőket sikerül bevonni az oktatási és nevelési folyamatba, tehát partnerként számíthatunk rájuk.
- Hatékony tapasztalatcsere az alsó és felső tagozat pedagógusai között
- Folyamatosan figyelemmel kísérjük a továbbtanulási lehetőségeket
- Szélesítjük tanulóink látókörét

Gyengeségek

- A gyerekek nagyon eltérő szinteken kerülnek iskolába, és nehézkes az optimalizálásuk.
- Túlságosan zárt közösségekből kerülnek felsőbb évfolyamokba

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Megnyújtott alapozó időszakok beiktatása a tanulás folyamatába. • Az óvónők és tanítónők, az alsós és felsős pedagógusok, később a tanárok közösen keresik a megoldás lehetőségeit, ami rendkívül fontos. • Iskolánkban az első évfolyamra elkészített tanmenetekben megtalálhatók a zökkenőmentes iskolakezdésre, és az átmenetek problémáinak és az iskolai kudarcok okainak csökkentésére vonatkozó elképzelések, • Van lehetőség a felzárkózásra, korrepetálásokra, tanulmányait figyelemmel kísérjük. • Minden tanulónak, így a halmozottan hátrányos helyzetű és roma tanuló számára is van lehetőség arra, hogy elérje, elérhesse saját célját, és ezzel együtt megtalálhassa boldogulását az életben. 	<ul style="list-style-type: none"> • Viszonylag hamar „nyílik az olló”, vagyis hamar kezdődnek a problémák, amelyek később tanulási kudarcot eredményezhetnek. • A csoport összetétele minimális változáson megy át az óvodai közösségtől kezdve a ballagásig. • Nem talál támogatást családjában a továbbtanulási szándéka. (A családjának nem érték a tanulás, tudás.)

6. A projekt tartalma, amit a projekt létrehoz:

- Korai ismerkedés a gyerekekkel: a leendő elsős tanító meglátogatja az iskolába készülő gyerekeket. A leendő elsős gyerekekről készült feljegyzések betekintésének biztosítása az iskola pedagógusai részére
- Az óvodai tapasztalatok átadása a leendő tanítónak
- Nyíltnapokon való részvétel
- Az iskolai munka bemutatása az óvodásoknak
- Korai betekintés a tanulás folyamatába közösen az óvónőkkel
- Speciális szülői értekezletek megtartása
- Szakmai konzultáció óvodapedagógusok és elsős tanítók között
- Szakmai konzultáció tanítók és tanárok között
- A továbbtanulás hatékony segítése
- Az átmenetet segítő információs anyagokat folyamatos frissítése és bemutatása a célcsoportnak.

7. A projekt célcsoportja(i), kedvezményezettjei, tevékenységek

Minden 5-14 éves gyerek és azok pedagógusai, részletezve:

- Az általános iskola 1 és 2. osztályos tanulói valamint az óvoda nagycsoportosai. A programnak kiemelt figyelmet kell fordítania a szociális hátrányokkal küzdő gyerekekre.
- az óvodapedagógusok
- az általános iskola alsós tanítói, első sorban az elsős- és másodikos osztályfőnökök
- az általános iskola felsős tanárai, első sorban az ötödikes és a nyolcadikos osztályfőnökök
- a szaktanárok

Ajánlott tevékenység:	Elérendő (pedagógiai) cél:
<ul style="list-style-type: none"> • tanítói hospitálások az óvodában; • óvónők látogatása az iskolában; • bemutatkozás az óvodai szülői értekezleteken; • májusi szülői értekezletek megtartása a leendő elsősök szüleinek; • októberben az átvezető időszak tapasztalatainak megbeszélése (az óvónők és a tanítók körében); • folyamatos szakmai kapcsolattartás az óvodával; • az iskola életének, épületének, az ott dolgozó felnőttek munkájának megismertetése az iskolába kerülő gyerekekkel; • az iskola magatartási szabályrendszerének megismertetése és gyakoroltatása, • az osztály szokásrendszerének kialakítása, a szabályok megtartásának folyamatos ellenőrzése, fejlesztő értékelése • kooperatív tanulási technikák alkalmazása • kompetencia mérések az érintett tantárgyak esetén • szakmai beszélgetések, megbeszélések 	<ul style="list-style-type: none"> • az elfogadó légkör, a kellemes, esztétikus környezet megteremtése; • a gyermek szükségleteire figyelő iskolai szokásrend kialakítása • az életkori sajátosságok és az egyéni különbségek figyelembevétele a követelmények támasztásában, a tanulás tervezésében és irányításában; • a beilleszkedés segítése; • a biztonságot nyújtó személyhez kötődés elősegítése; • az érdekes, élményszerű tanítás (fokozatosságra, egyéni bánásmódra épülő, egyéni képességeket figyelembe vevő differenciálás); • az önálló munkavégzés algoritmusának elsajátíttatása; • nyugodt tanulási feltételek és haladási tempó kialakítása; • odafigyelés az egészséges terhelésre; • folyamatos ellenőrzés, fejlesztő értékelés, önértékelés; • segítségnyújtás a lemaradások, hátrányok kompenzálásához; • partneri együttműködés a szülőkkel; • a taneszközök mértéktartó és gondos kiválasztása. • az optimális szintű rajzoló- és íráskészség, az elemi számoláskészség, és olvasáskészség fejlesztése a 4. évfolyam végéig minden tanulónál • a megfelelő tanulási módszer megtalálása • a pedagógiai munkák még hatékonyabbá tétele • tanulóink bizalmának elnyerése • céltudatos életre nevelés

8 A projekt megvalósítás szakmai háttere.

Az óvodából az iskolába való átmenet hirtelen változást jelent a gyermekek, még inkább a halmozottan hátrányos és roma származású gyermekek számára még akkor is, ha felkészítjük őket rá. Körülbelül három év szükséges a tényleges átmenethez, a tanító feladata, hogy az adott fejlettségi szintet figyelembe véve nevelje - olykor elébe is menve a fejlődésnek.

A játék meghatározó fontosságú. E tevékenység során tájékozódik, méri fel képességeit, az egymással való együttműködés határait, szerez tapasztalatokat, ismereteket és mindezt olyan belső

motivációktól vezérelve teszi, mint a kíváncsiság, élmények, tevékenységi vágy stb. vagyis, a játék az emberi tanulás egyik legfontosabb eleme, voltaképp alappillére, amely minden évfolyamon helyet kap.

Az 5 éves kortól 7-8 éves korig is elhúzódó folyamat során nagy szerepe van az ún. rugalmas iskolakezdés lehetőségének, amikor is a gyermeknek van ideje felkészülni, illetve megtanulni, alkalmazkodni az iskolai élethez. Normál fejlődésű gyermek 6-7 éves korára iskolaéretté válik, ennek elérésében van meghatározó feladata az óvodai nevelésnek. A szakirodalom is alátámasztja, hogy az óvodában töltött időszak döntően befolyásolja a gyermek attitűdjét. Az iskola első két osztályának struktúráját kell közelíteni az óvodához.

Az iskola csak akkor juthat nagy lépéssel közelebb a tanulmányi sikeresség és az egész életen át tartó tanulás, művelődés mainál biztosabb megalapozásához, ha a tanító, majd később a tanár:

- képes alkalmazkodni a rábízott gyerekek fejlettségéhez, a csoportjában kialakult helyzethez;
- természetesként fogadja el a gyerekek sokféleségét;
- az egyéni fejlődés, a személyre szóló tanulás segítéséhez igazítja tanulásirányítási stratégiáját és a tanulás tempóját;
- a tanuló fejlődését saját korábbi fejlettségéhez viszonyítva méri és értékeli,
- megfelelő feltételeket teremt az önszabályozás kialakulásához, az önbizalom erősödéséhez, a kompetens személyiséggé váláshoz.
- számos olyan módszert alkalmazunk, amely az iskolai oktatást a természetes, spontán tanuláshoz közelíti, segíti a megértést, és felkelti az érdeklődést a tananyag iránt.
- életszerű helyzeteket teremt;
- a tanítási órákon folyamatosan motiválja a gyereket;
- elérhető célokat tűz a tanulók elé.

A PROJEKT MEGVALÓSÍTÁSA:

9. Tevékenységek időütemezése, időigénye, mérföldkövek (x)					
2013/2014 tanév					
időütemezés 1. évben 2. évben	tevékenység	felelős	időigény (25 óra) (25 óra)	dokumentáció	eszközök
2013. szeptember (2014.)	Szervezési feladatok	Harmatné Herczeg Helga,	5 óra	Feljegyzés, jelenléti ív, fotó	pendrive, A/4-es lapok
2013. október (2014.)	Az írás, olvasás és számolás készségek felmérése a 4. és 5. évfolyamon. Tapasztalatok megosztása	Fenyvesi Ágnes, Harmatné Herczeg Helga	2 óra	feljegyzés, jelenléti ív, tanulói munkák	
2013. november (2014.)	Középiszkolai nyílt napok látogatásán szerzett tapasztalatok átadása	Csincsik Zoltán, Harmatné Herczeg Helga	2 óra	Fényképek	
2013. december (2014.)	Óvodapedagógusok órai látogatása az 1.	Harmatné Herczeg Helga, óvónők	2 óra	Fényképek, feljegyzések, tanulók órai	

	osztályban, tapasztalatcsere			munkái	
2014.január (2015.)	Az alsós és a felsős tanárok tapasztalatainak összegzése, vélemények és javaslatok elemzése, értékelése, feldolgozása, ötletek összegyűjtése, adaptálása a tervek elkészítésében.	Harmatné Herczeg Helga, Fenyvesi Ágnes	2 óra	Fényképek, csoportnapló, füzetek	
2014. február (2015.)	A középiskolai jelentkezési lapok elkészítése és elküldése	Csincsik Zoltán	2 óra	Jelentkezési lapok	
2014. március (2015.)	Óralátogatás az első osztályba	Harmatné Herczeg Helga, Szabó Tiborné	2 óra	fényképek	ragasztó, színes lapok
2014. április (2015.)	Pályázatok figyelése, pályázatokon való tanulói részvétel ösztönzése.	Csincsik Zoltán	2 óra		
2014. május (2015.)	a 4. és 5. évfolyam tanulóinak írás, olvasás és számolás készségnek a felmérése; az év eleji felméréssel való összehasonlítása, elemzése.	Bohács Gyuláné, Fenyvesi Ágnes	2 óra	fotó, jelenléti ív, beszámoló	
2014. június (2015.)	A tanév munkájának értékelése	Harmatné Herczeg Helga		fotó, jelenléti ív, beszámoló	

A MEGVALÓSÍTÁS FELTÉTELEI

10. A megvalósítást elősegítő tényezők
<ul style="list-style-type: none"> • Intézményünk olyan helyzetben van, hogy a település óvodájából az első osztályba érkező gyerekek már régóta ismerik egymást. • Az óvodapedagógusokkal hatékonyan tudunk együtt dolgozni, hiszen céljaink közös: az érintett korosztályba tartozó gyerekekből egészséges és kiegyensúlyozott kisiskolásokat alakítani. Ennek feltétele az egyéni fejlődés követése dokumentálva.

- Ugyanakkor ki kell alakítani egy olyan ösztönző rendszert, amely a valódi teljesítmények elérésére készíti a tanulót.
- A gyengébben teljesítő diákok lehetőségeket kapnak a felzárkózásra, ezáltal a szülei jobban nyomon tudják követni tanulmányaikat.
- Olyan szinteket kell a tanuló számára megállapítani, amelyek nem riasztják meg őket, megfelelő felkészülés után elérhetőek.

11. A megvalósítást hátráltató/ veszélyeztető tényezők

- Ha nem sikerül időben felismerni azokat a problémákat, amelyek miatt a gyerek kudarcok sorozatát éli át.
- Ha nem sikerül a tanulók közti különbségeket minimálisra csökkenteni.
- Ha nem megfelelőek a gyerekekkel szemben támasztott követelmények.
- Ha a szülő nem partner, és nem segíti gyermekét.

12. A projekt várható eredményei

- Az érintett korcsoport tanulói szívesen járnak intézményünkbe.
- Az alkalmazott sokszínű pedagógiai módszereink hatására fejlődés tapasztalható.
- A tanulók motiváltakká válnak a tanulásra.
- Bátran mernek az oldottabb légkörben beszélni, véleményüket elmondják.
- Versenyszellem alakul ki a csoportok tagjai közt.
- A 8. osztályos tanulók érdeklődésüknek és tanulmányi eredményüknek megfelelő középiskolát választanak.
- Kedvező visszajelzéseket kapunk a középiskoláktól.

13. A projekt hatásai

- Kiegyensúlyozott nagycsoportos, valamint általános iskolás gyerekek.
- Az egyéni képességek jobban előtérbe kerülnek.
- A folyamatos visszajelzések hatására a szülők igazi partnerré válnak az oktatás folyamatában.
- Csökken a kezdeti különbség a gyerekek közt.

Készítette:

Bohács Gyuláné, Csincsik Zoltán, Fenyvesi Ágnes, Harmatné Herczeg Helga,